

SØRLIGE NORDSJØ 2

Olje og Energidepartementet

deres ref: 22/2379

vår ref: SP

Dato 06. januar 2023

Statkraft, bp og Aker Offshore Wind viser til høringsbrev av 6. desember 2022 fra Olje- og energidepartementet og takker for muligheten til å gi innspill til forslag til høringsnotatet om tildeling av fase én av Sørilige Nordsjø II («SN II»). Statkraft, bp og Aker Offshore Wind («Konsortiet») har gått sammen om å utvikle havvind på SN II.

Konsortiet støtter regjeringens målsetning om at første fase av Sørilige Nordsjø II skal *bidra til industriutvikling* og gi *økt utslippsfri kraftproduksjon* i Norge¹. Havvind er en unik mulighet til å bygge ny konkurransedyktig industri, bidra til å nå klimamålene og trygge norsk og europeisk energisikkerhet.

I det følgende vil Konsortiet svare på spørsmålene departementet har stilt til høringsinstansene. Innledningsvis ønsker vi å fremheve følgende hovedpunkter:

- **Krav til erfaring:** Prekvalifiseringskriteriet 2D er unødvendig strengt, og vil begrense sentrale norske aktører fra å delta - tidsbegrensningen på 5 år for havvinderfaring anbefales fjernet og at annen relevant erfaring inkluderes i vurderingen av erfaring. Erfaring med krafthandel bør også telle positivt.
- **Auksjonsmodell:** Foreslått auksjonsmodell legger opp til en konkurranse som vil presse marginene maksimalt i hele verdikjeden, og dermed øke usikkerheten for om prosjektet faktisk vil bli gjennomført og reduserer sannsynligheten for å oppnå målet om industriutvikling.
 - Konsortiets primærposisjon er at SN II ikke bør tildeles gjennom en rent monetær auksjon.
 - Det anbefales en tildeling basert på en kombinasjon av pris og kvalitative kriterier fremfor auksjon. Dette kan gjøres ved å tildele gjennom en konkurranse der pris og kvalitative kriterier er vektet mot hverandre. Konsortiets høringssvar antar imidlertid at departementet vil opprettholde en pris-basert tilnærming med strenge prekvalifiseringskrav for første runde.
 - Fjern fase 2, lukket budgivning – åpne budrunder er en anerkjent og velprøvd auksjonsmodell.
- **Vektig av prekvalifiseringskriterier:** Det anbefales at gjennomføringsevne bør vektas 50%, positive lokale ringvirkninger 30% og bærekraft 20%.
- **Nettløsning:** Det bør fremgå tydelig av utlysningen hvilke forutsetninger aktørene skal legge til grunn i søknaden – konsortiet støtter en modell der utbygger er ansvarlige for den prosjektspesifikke nettløsningen og Statnett har systemansvar etter havenergilova.
- **Tidsfrister:** Sett korte tidsfrister for å sikre tildeling av SN II før fjerde kvartal i 2023 – det anbefales seks uker fra utlysning til prekvalifisering, og åtte uker fra resultatet av prekvalifiseringsprosessen er ferdigstilt til auksjon.
- **Mekanisme for risikoavlastning og støtte:** Det anbefales tosidig differansekontrakter basert på day-ahead timespriser som referanseperiode og varighet på minst 20 år.

¹ Høringsnotatet og Tilleggsmelding til Meld. St. 36 (2020-2021) Energi til arbeid – langsiktig verdiskaping fra norske energiresurser

SØRLIGE NORDSJØ 2

Videre gir vi følgende innspill til rammevilkårene for havvind:

- **Nye arealer på SN II bør tildeles raskt og tilkobling til Europa må avklares:** Volum, hastighet og forutsigbarhet er nødvendig for å mobilisere leverandørindustrien og bidra til å bedre energisituasjonen i Norge og Europa.
- **Alternative løsninger for finansiering av havvind:** Det anbefales at departementet undersøker muligheten for en ordning der petroleumsindustrien kan finansiere utbygging av opptil 3GW havvindkraft ved å inngå langsiktige strømkjøpsavtaler.
- **Avklaring om grunnrenteskatt for vindkraft til havs:** Regjeringen ønsker ikke å innføre grunnrenteskatt nå, men har uttalt at en vil utrede hvordan en fremtidig grunnrenteskatt for havvind kan innrettes. Stabile og forutsigbare rammevilkår er viktig for investorer i havvind i tidligfase. En uavklart grunnrenteskatt øker risikoen for prosjektene og med det også kostnadene og støttenivået for utbyggingen av havvind i Norge. En eventuell grunnrenteskatt bør utformes som et kontantstrømsbasert, nøytralt særskattesystem som ikke reelt vil påvirke lønnsomhetsvurderingen av prosjektene. Ved innføring bør en slik skatt ikke ha tilbakevirkende kraft, det vil si at den kun bør gjelde for prosjekter frem i tid, alternativt bør det innføres en fullt nøytral grunnrenteskatt fra dag én.

A. Innspill til høringsinstans

I det følgende vil konsortiet svare på spørsmålene departementet har stilt til høringsinstansene.

1. Prekvalifisering

1.1. Søknad og frister.

- **Hvor lang tid trenger aktørene for å forberede prekvalifiseringssøknaden etter utlysningstidspunktet?**

Departementet skriver at utlysningen for prekvalifiseringssøknader vil finne sted innen slutten av første kvartal 2023. Konsortiet mener seks uker er nødvendig tidsramme for å forberede prekvalifiseringssøknaden etter utlysningstidspunktet. Det er viktig at auksjonen gjennomføres før slutten av tredje kvartal 2023. Den vinnende budgiveren vil behøve siste kvartal i 2023 til å forberede undersøkelser som må gjennomføres i 2024 som del av konsesjonsprosessen. Værvinduet i Nordsjøen er svært kort, og en forsinket tildeling kan fort gi ett års forsinkelse i undersøkelsene.

- **Hvor lang tid trenger aktørene for å forberede budet sitt etter (1) utlysningstidspunktet, og etter at (2) resultatet av prekvalifiseringsprosessen er ferdigstilt?**

Konsortiet mener åtte uker er tilstrekkelig tidsramme for å forberede budet etter resultatet av prekvalifiseringsprosessen.

- **Hvor mange aktører som bør bli prekvalifisert, gitt at departementet setter en øvre grense for antall eller andel aktører?**

Konsortiet mener at samtlige søkere som oppfyller minimumskravene i prekvalifiseringsfasen får delta i auksjonen, med unntak av den med laveste poengsum. Grensen for deltakere bør balansere konkurransehensyn i både prekvalifiseringsfasen og i selve auksjonen. Etter konsortiets syn virker

SØRLIGE NORDSJØ 2

rådgivernes forslag om rundt åtte deltakere derfor som et rimelig antall. Konsortiets forslag ivaretar konkurransehensyn i begge fasene ved å skape et sterkt incentiv for utviklere til å innfri på alle prekvalifiseringskriteriene, men sikrer også tilstrekkelig sterk monetær konkurranse i auksjonen.

Innspill til Prekvalifiseringskriteriene

Selskapsinformasjon

1A. Selskapsavtale. Etter konsortiets syn bør en forpliktende samarbeidsavtale som dekker søknads- og budfasene være tilstrekkelig dokumentasjon ved innsendelsesfristen for prekvalifiseringssøknad. Søkere bes om å gi en overordnet oversikt av den planlagte eierskapsstrukturen for prosjektet. Dette bør inkludere typen eierselskap (for eksempel et begrenset ansvarselskap eller et spesialforetak), og hvordan eierskapsandelene er distribuert mellom eierne av prosjektselskapet. Det bør også komme klart fram i oversikten om prosjektfinansieringen er tiltenkt å skje på prosjektselskaps-nivå eller holdingselskaps-nivå.

1B. Søknadsbrev. Konsortiet har ingen bemerkninger til kriteriet.

Gjennomføringsevne.

2A. Finansiell styrke. Konsortiet støtter kriteriet på generelt grunnlag. For å kunne vurdere søkerens finansielle evne på en god måte bør grunnlaget for dette hentes fra konsortiedeltagernes respektive ultimate eierselskaper, men slik at det må sees hen til forskjellen mellom finansiell evne og finansielt ansvar, noe som vil følge av den juridiske eierstrukturen.

Konsortiet anbefaler at det tydeliggjøres at man kan oppnå en høyere score på dette kriteriet basert på den samlede finansielle evnen til deltakerne i et konsortium.

2B. Finansieringsplan. Konsortiet støtter i prinsippet kriteriet. Vi anbefaler at det fremgår klart at 20%-egenkapitalkravet vil måles på prosjektselskapsnivå (siden dette er selskapet som krever finansiering), og at dersom prosjektselskapets egenkapitalandel er høyere vil man score høyere.

2C. Prosjektansvarliges integritet. Konsortiet har ingen bemerkninger til kriteriet

2D. Erfaring. Konsortiet oppfatter at departementet generelt har truffet godt i utformingen av kvalitative prekvalifiseringskriterier, men oppfatter at kriteriet 2D er unødvendig strengt.

Et krav om erfaring fra oppføring av en fullstendig idriftsatt storskala havvindpark med kapasitet på 300 MW eller mer og minst ett HVDC nettanlegg i løpet av de seneste fem år vil ekskludere flere sentrale aktører med relevant erfaring og vil kunne virke diskriminerende eller begrensende på konkurransen. Et slikt kriterium vil kunne medvirke til en tilfeldig sementering av havvindsmarkedet, og motvirke regjeringens målsetting om at havvindsatsingen skal bidra til industriutvikling.

Hovedinnvendingene knytter seg til tidsbegrensningen på 5 år og at **erfaring fra andre relevante referanseprosjekter ikke bør ekskluderes** fra vurderingen av erfaring og gjennomføringsevne gitt lange prosjektutviklingsløp for store infrastrukturprosjekter inkludert havvind. For referanse vil SN II utviklingen ta omtrent 10 år fra tidlig utvikling til idriftsettelse (2021-2030). Det er også over seks år

SØRLIGE NORDSJØ 2

mellom hver av Statnetts HVDC utenlandskabler (NorNed (2008), Skagerrak 4 (2015), og Nordlink (2021)).

Tidsbegrensningen på 5 år virker tilfeldig og bør fjernes.

Lang fartstid og erfaring fra tidlige gjennomførte havvindprosjekter, også prosjekter der erfaringen ikke dekker hele utviklingsløpet, bør vurderes positivt og ikke ekskluderes fra konkurransen. Om erfaring fra hele prosjektutviklingsløpet kan vises til gjennom summen av samtlige referanseprosjekter bør dette telle positivt.

Å kunne vise til erfaring fra relevante prosjekter er viktig for å sikre at de tilbydere som inviteres til auksjonen har gjennomføringsevne, men departementet bør tilpasse kriteriet slik at også annen relevant erfaring vurderes. I Meld. St. 11 (2021-2022) Tilleggsmelding til Meld. St. 36 (2020-2021) Energi til arbeid – langsiktig verdiskaping fra norske energiresurser uttrykker regjeringen at målet om at havvind skal bidra til industriutvikling skal oppnås ved å etablere et hjemmemarked der norske leverandører «på grunn av nærhet til markedet, erfaring fra norsk sokkel og kunnskap vil ha gode muligheter til å delta». Dette oppnås ikke dersom det ses bort fra slik erfaring ved vurderingen av hvem som skal få anledning til å delta i konkurransen.

Konsortiet foreslår derfor at minimumskravet bør settes basert på en kombinasjon av erfaring fra storskala vindkraft (på land eller til havs) og et storskala offshore prosjekt. Dette bør sammen utgjøre tilstrekkelig erfaring for å fullføre et havvindprosjekt på SN IIs størrelse siden det dekker både vind- og offshore-spesifikke aspekter av prosjektutvikling og oppføring. Minimumsstørrelsen på vindkraftprosjektet bør være 200 MW, hvilket fortsatt gjenspeiler et stort prosjekt som demonstrerer evnen til å håndtere store vindkraftprosjekter. For referanse er det kun fire vindparker over 200 MW i drift i Norge. Offshore prosjektet bør involvere en investeringsramme på minst 7 milliarder NOK, siden dette reflekterer den lavere enden av skalaen på investeringene for et 300 MW havvindprosjekt, som skissert i det opprinnelige utkastet fra departementet ((300 MW * 2.5 MEUR/MW = 750 MEUR).

Som en del av erfaringskriteriet mener konsortiet også at erfaring fra krafthandel bør vurderes og telle positivt. Erfaring fra krafthandel reduserer risikoen i prosjektets halefase, og vil redusere finansieringskostnadene og dermed prosjektets samlede kostnader. Den aktøren som tildeles første fase på SN II bør kunne vise til slik erfaring.

Angående erfaring med HVDC vil kriteriet som det nå er formulert ekskludere de aller fleste, og annen relevant erfaring bør derfor evalueres. Konsortiet foreslår derfor et minimumskrav på erfaring med høyspentesystemer med minst 30kV. Spenningsnivået på 30kV samsvarer med det laveste spenningsnivået på regionalnettet som ofte markerer en nedre grense for et høyspenningsanlegg. Erfaring med høyere spenninger, høyspentanlegg offshore eller HVDC på land bør telles positivt.

Ulike selskaper og grupperinger av selskaper har organisert seg ulikt, og det bør ikke stilles formelle krav om konserntilknytning (morselskap) der søkeren på annen måte kan dokumentere tilgang til kompetanse og erfaring i andre samarbeidende selskaper.

Konsortiet foreslår derfor følgende endringer til 2D krav om erfaring (uten tidsbegrensning):

i) Et referanseprosjekt innen vindkraft på 200 MW eller mer og et storskala offshore prosjekt med en investeringsramme på minst 7 milliarder NOK. Prosjektene kan være det samme eller separate. Erfaring utover minimumskravene så vel som referanseprosjekter som er særlig relevante for SN II (kapasitet, nettstruktur, havdyp, teknologi og internasjonal krafthandel som overgår 1.0 TWh i det europeiske markedet) vil telle positivt. Referanseprosjekter må i sum vise erfaring med følgende faser: planlegging, konsesjonsprosess, design, anskaffelser og oppføring.

og

SØRLIGE NORDSJØ 2

ii) Et eller flere referanseprosjekter som demonstrerer erfaring med utvikling, anskaffelser, oppføring av et stort prosjekt som inkluderer et høyspentsystem tilkoblet nettet med 30 kV+. Erfaring utover minimumskravene så vel som referanseprosjekter som er særlig relevante for SN II (kapasitet, nettstruktur, havdyp, teknologi inkludert HV-anlegg til havs eller HVDC på land) vil telle positivt. Referanseprosjekter må i sum vise erfaring med følgende faser: planlegging, konsesjonsprosess, design, anskaffelser og oppføring.

Søkere kan oppfylle minimumskravet gjennom et referanseprosjekt som dekker både punkt i) og punkt ii) eller flere prosjekter som sammen møter kriteriene. Kun faser som er fullbyrdet ved søknadstidspunktet vil telle. Om prosjektet er under oppføring vil kun fullbyrdede faser ved innsendelsesfristen telle, og søkere må spesifisere dette i prosjektbeskrivelsen.

Om søkeren baserer seg på teknisk og profesjonell kompetanse i et annet selskap (eierselskap, relatert selskap, leverandør osv) må søkeren dokumentere tilgang til denne kompetansen for utviklingen og oppføringen av SN II fase 1.

2E. Helse, Miljø og Sikkerhet. Konsortiet støtter kriteriet om HMS-systemer slik det nå er formulert. Konsortiet foreslår i tillegg at det bør klargjøres i utlysningen at dette ikke utelukkende omhandler HMS-systemer innenfor havvind. Erfaring fra olje- og gass-sektoren i Nordsjøen samt kraftproduksjon på land er høyst relevant og bør være tilstrekkelig.

2F. Prosjektkonsept. Konsortiet foreslår nedenfor avklaringer departementet kan gi for å klargjøre viktige rammebetingelser. Konsortiets støtter forslaget om at utvikler bør planlegge, oppføre, eie og drifte radialene som knytter prosjektene til land. Vi støtter også departementets intensjon om å avklare omfang og ansvarsforhold for nettilknytning av havvind, samt omfang av eventuelle nettoppgraderinger på land, da dette vil ha vesentlig betydning for både prosjektplanlegging og utbygging. Dette inkluderer avklaringer knyttet til Statnetts rolle og ansvar som systemansvarlig, valg av tilknytningspunkt, utviklers rolle i planlegging, oppføring og drift av høyspentkabel og eventuelle begrensninger som legges på valg av kabeltrase. Det er viktig at mulige utbyggere er involvert i prosessen med å utvikle reguleringen av nettet til havs.

Statnett har anbefalt at nettløsningen skal være fleksibel, slik at den kan legge til rette for tilknytning av framtidig produksjon og forbruk. Dette vil øke utbyggingskostnadene og gi lite merverdi til prosjektet. Departementet bes derfor gi konkret informasjon om eventuelle krav til nettoutbygging utover en ren radiell tilknytning til land. Dette inkluderer avklaring av om nettilknytningen skal kunne tilpasses et fremtidig hybridprosjekt.

2G. Prosjektplan. Det er nødvendig å klargjøre hvordan prosjektplaner vil bli vurdert, særlig de ulike aktivitetene rettet mot leverandørindustrien slik at det ikke går på bekostning av lokal industriutvikling. Det er viktig at ulike former for aktivitet rettet mot leverandørindustrien vurderes positivt, men at kriteriets utforming ikke favoriserer globalt etablerte leverandøravtaler. Forpliktende avtaler bør vurderes på lik linje med andre avtaleformater, hvis ikke kan det fort oppstå en situasjon der søkere legger stort press på leverandørindustrien ved at 10 søkere ønsker å inngå avtaler med enkelte leverandører, hvorav kun 1 avtale realiseres. Den medfølgende arbeidsbyrden for aktører i leverandørindustrien favoriserer også store etablerte aktører globalt.

Om utviklere får sterke incentiver til å inngå forpliktende avtaler såpass tidlig for å prekvalifisere seg, vil det lede direkte til mindre konkurransedyktige bud, siden det kan forhindre budgiver fra å basere bud på forventede teknologiske gjennombrudd.

SØRLIGE NORDSJØ 2

Konsortiet mener at utviklere kan best holdes til planen gjennom aktivitetsplikt. Milepæler som innsendelse av melding seks uker etter tildeling, samt påfølgende konsesjonssøknad og utarbeiding av detaljplan, sørger for at utvikler overholder relevante tidslinjer og frister i prosjektutvikling.

Bærekraft

3A. Klimafotavtrykk. Consortiet støtter departementets forslag om at et lavt estimert klimafotavtrykk vektet positivt. Den enkleste måten å evaluere dette på er å estimere klimafotavtrykket per installerte turbin, med en spesifikk total installert kapasitet i MW. Consortiet anbefaler at klimafotavtrykk måles etter kg CO₂e per installerte kW kapasitet. Consortiet anbefaler en felles tilnærming til karbonfotavtryksanalyse, basert på relevant Product Category Rules standard (PCR 2007:08 v4.2 for electricity generation), og der søker må referere til relevante Environmental Production Declarations (EPD) og markedsdatabaser, inkludert valgte konfigurasjoner og anvendt skala, med mål om å unngå datamanipulasjon.

Vi anbefaler at vurderingen er kvalitativ, fremfor kvantitativ, med en vektlegging av fullstendige innleveringer. Vi anbefaler også at det inkluderes et veikart som beskriver hvilke aktiviteter og tiltak prosjektet vil gjøre for å redusere utslipp, som bør støttes opp av intensjonsavtaler og lignende. Prosjektens estimerte klimafotavtrykk bør vurderes av en uavhengig og anerkjent tredjepart med kompetanse på området. Verifisering bør fortrinnsvis foretas av samme tredjepart for alle søknader å sikre konsistens i vurderingen. Consortiet foreslår at det tillates 2 sider for å besvare 5A, og at det gis anledning til å legge ved med intensjonsavtaler, EPD referanser og vedlegg i tillegg.

Om Systemgrense

Klimafotavtrykk-beregninger bør omfatte standard Life Cycle Assessment (LCA)-fasene Product/Construction (cradle-to-gate), mens fasene Operations/ Decommissioning ikke bør inngå i beregningene pga større usikkerhet knyttet til disse i prekvalifiseringsfasen. For valg av systemgrense for klimafotavtrykkberegning anbefales at beregningen omfatter komponentene bærestruktur under vann, tårn med kabler og transformator, nacelle med rotor og blader, generator og gearbox/direct drive system.

To sider dokumentasjon bør kreves for dette, med intensjonsavtaler, EDP-referanser og vedlegg i tillegg.

3B. Sameksistens. Sameksistens er svært viktig, så konsortiet foreslår derfor at 3B deles i tre:

1. Sameksistens med fiskeri, herunder hvordan prosjektet jobber for å sørge for sikker tilgang til fiskeområder og støtter opp under fiskeri og havbruk, inkludert spesifikke prosjekter og god dialog med fiskerne.
2. Naturmangfold, naturpositiv innovasjon og sameksistens med det marine miljøet.
3. Sameksistens med skipstrafikk.

For full poengsum (4) bør planene vise til innovative metoder for å begrense prosjektets negative konsekvenser og hvordan prosjektet jobber med forskningsmiljøer og eksperter for å tette kunnskapshull.

SØRLIGE NORDSJØ 2

Vi støtter en kvalitativ tilnærming til 3B. Konsortiet foreslår at det tillates 1 side per område nevnt over, og at vedlegg kommer i tillegg inkludert intensjonsavtaler og bærekraftsstrategier.

3C. Resirkulering og gjenbruk. Konsortiet ønsker å foreslå mindre justeringer i innholdet, herunder at en plan for resirkulering og gjenbruk bør gjelde alle elementer i vindparken og at prosjektene utarbeider en overordnet implementeringsstrategi.

3D. Arealeffektivitet. Konsortiet oppfordrer departementet til å vurdere dette kriteriet som bestått/ikke bestått, med en grense på minst 3.5MW/Km² arealeffektivitet. Det er svært viktig å avklare forholdet mellom vake-effekter og arealeffektivitet når arealeffektivitet skal måles, siden disse er motstridende faktorer. Konsortiet oppfordrer departementet til å velge en løsning der lavere produksjonskostnader (LCOE) vektlegges. Dette er en avveining myndighetene må ta, og konsortiet støtter at det er hensiktsmessig med en enkelt standard som kan settes ved 3.5 MW/km².

Anstendige arbeidsforhold og menneskerettigheter

Konsortiet ber om at departementet i tillegg til bærekraftskriterier med fokus på miljø og klima, inkluderer spesifikke krav til gjennomføring, oppfølging og rapportering av anstendige arbeidsforhold og menneskerettigheter i verdikjeden ihht til den norske åpenhetsloven. Søker må ha en plan for hvordan arbeidet med disse kravene ihht åpenhetsloven skal ivaretas. Dette bør vurderes som bestått/ikke bestått.

Positive lokale ringvirkninger.

4A. Kompetanseutvikling. Konsortiet støtter dette kriteriet, som er av stor betydning for omstilling i leverandørindustrien. Lærings- og fagarbeiderdimensjonen bør vektles tungt i denne kategorien, samt kompetansehevingstiltak som tilrettelegger for omskolering og tilrettelegging for en transisjon av arbeidsstyrken fra olje- og gass-sektoren til fornybare næringer. Søkere bør videre evalueres etter resultater fra pågående prosjekter som engasjerer leverandørindustrien, som for eksempel leverandørmøter.

4B. Små- og mellomstore bedrifter. Dette kriteriet reflekterer et av hovedmålene med havvindsatsingen – industriutvikling. Konsortiet støtter dette kriteriet, men ber departementet om å revurdere den foreslåtte vektingen av forpliktende avtaler over andre elementer i kontraktstrategien. Etter konsortiets syn er departementets forslag om at forpliktende avtaler skal telle positivt ikke nødvendigvis den beste vurderingsmetoden av søkeres kontraktstrategi og plan. Interessen for å by i auksjonen på SN II er høy. Som påpekt tidligere i avsnittet om 2G, ti eller flere søkere kan forsøke å inngå forhandlinger om forpliktende avtaler med små aktører, hvilket vil innebære en stor ressursbruk blant SMBene uten særlig gevinst.

4C. Utvikling av leverandørindustrien. Dette kriteriet er av stor betydning for å oppnå målet om industriutvikling. Det er særlig viktig at søkere har robuste planer for utviklingen av leverandørindustrien som faktisk iverksettes. Konsortiet foreslår at kvalifikasjonskriteriene også inkluderer følgende:

- 1) *Offentlig annonsering av planer.* Det bør stilles krav til vinnende budgiver om å offentliggjøre og annonsere sin egen plan for utvikling av leverandørindustrien (med forbehold om at visse

SØRLIGE NORDSJØ 2

deler forblir konfidensielle). Dette er også en måte for søkere å offentlig annonsere sin støtte til industriutvikling og tilrettelegger for oppfølging fra det offentlige.

- 2) *Referanseplaner & erfaring.* Søkere bør evalueres på sin tidligere erfaring med å levere på slike industriutviklingsplaner og tidligere initiativer for å bidra til utvikling av leverandørindustrien, inkludert i havvind, maritime industrier og offshore.

Om vekting av prekvalifiseringskriterier

Departementet indikerer at prekvalifiseringskriteriene vil vektes. Gjennomføringsevne bør vektes tyngst. Dette reflekterer antall underkriterier i høringsbrevet og behovet for sterk gjennomføringsevne for Norges første havvindprosjekt. Konsortiet foreslår at gjennomføringsevne bør vektes 50%, positive lokale ringvirkninger 30% og bærekraft 20%.

3. Støttemekanisme

- **Hvilke forhold knyttet til støttemodellen som må være avklart til utlysningen.**

Konsortiet ser et klart behov for at kontrakten om støtte i sin helhet vedlegges annonseringen på utlysningstidspunktet. Dette er særlig viktig i SN IIs tilfelle, siden utviklere vil by på en kontrakt med en motpart på et veldig tidlig tidspunkt i prosjektutviklingen. Nedenfor følger noen av betingelsene som må avklares i kontrakten:

- Juridisk motpart i avtalen
- Hvordan referanseprisen settes (særlig referanseperioden som legges til grunn)
- Tak på utbetalinger og tilbakebetalinger for hele kontraktperioden (om noe)
- Kontraktens gyldighet, i år
- Andelen produksjon som dekkes i MW, inkludert eventuelle kapasitetstilpasninger
- Mulighet for fasede ulike nivåer på utbetalinger (høyere i første årene, lavere i senere år osv.)
- Om utbetalinger stoppes i situasjoner med negative priser
- Inflasjonsjustering og indeks
- Kontraktens startdato
- Force majeure/endring i loven
- Kompensasjonsmekanisme for utvikler som følge av vaketap forårsaket av nye prosjekter på SN II
- Mulighet og betingelser for utvikler å gå ut av kontrakten
- Minimumsnivå på utbetalinger
- Negativ budgivning

I tillegg bør konsesjonsprosessen for prosjektet ha blitt fastsatt og annonsert.

- **Foreslått referanseperiode på ett år.**

Konsortiet foretrekker at referanseperioden baseres på day-ahead timespriser.

Kraftproduksjon fra havvind er til en stor grad ukontrollerbar og evnen til å tilpasse produksjonen til prissignaler i markedet er begrenset.

SØRLIGE NORDSJØ 2

Med en årlig referanseperiode må utvikler forholde seg til forskjellene mellom prisen i prisområde N02 og SN IIs faktiske produksjon og medfølgende kvalitetsfaktor, altså til hvor stor grad produksjon korrelerer med høyere og/eller lavere priser. En årlig periode krever en grundig forståelse av hvordan SN IIs produksjon korrelerer med pristrender i Norge, Norden, Storbritannia og Europa. Dette er vanskelig å beregne og medfører dermed høyere risiko. Kvalitetsfaktoren vil være den samme for alle utviklere, men søkere kan ha vidt forskjellige estimater av den. Denne usikkerheten tilsier en betydelig høyere risikopremie i finansieringen av prosjektet og medfører risiko for at vinneren ikke leverer etter å ha overestimert kvalitetsfaktoren.

Optimalisering av produksjon, et argument for en årlig referanseperiode, er av lavere verdi i det norske kraftsystemet – produksjon fra havvind er høyest om vinteren da etterspørsel er høyest og lavere om sommeren, da vedlikehold vanligvis skjer i sommersesongen. Det norske kraftsystemets høye andel regulerbar vannkraft begrenser også behovet for optimaliseringsincentivet ytterligere.

En timesbasert referansepris er skikket for framtidig utvikling på SN II. En årlig referanseperiode vil utgjøre en ukontrollerbar risiko for utvikler om flere områder åpnes på SN II, som kan ha en «kannibalerende effekt» på produksjonen der. Denne risikoen er utenfor utviklers kontroll, og forblir statens avgjørelse. Derfor bør ikke utvikler måtte påta seg denne risikoen. Konsortiet anbefaler på det sterkeste at referanseperioden baseres på day-ahead timespriser. Utbetalinger bør dessuten finne sted månedlig.

- **Hvordan referanseprisen bør beregnes gitt en referanseperiode på ett år, herunder om den bør være et årsgjennomsnitt av en kraftpris fra fjoråret eller snitt av en kraftpris de siste 12 månedene.**

Konsortiet anbefaler på det sterkeste at en årlig referanseperiode ikke velges, siden dette vil gi betydelig mindre konkurransedyktig budgivning. Om en referanseperiode på ett år må velges bør dette beregnes ut fra et snitt de siste tolv månedene. Denne perioden reflekterer raskere ny informasjon i kraftmarkedet, som for eksempel nivå i vannmagasinene, vindforhold og gasspriser. Dette gjør at utvikler til en større grad får incentiv til å produsere etter behov i systemet til ulike tidspunkter. Det er uansett veldig viktig at referanseprisen vektet etter produksjonsvolum på SN II. Alternativet er en betydelig høyere risikoprofil for utviklere.

- **Foreslått støtteperiode på 15 år.**

Departementet bør velge en lengre støtteperiode, på minst 20 år. En 15-årig støtteperiode vil være et klart unntak i global sammenheng – og samtlige nye rammeverk som annonseres har 20 eller 25 års varighet. En slik periode er passende fordi det skaper forutsigbarhet, og legger til rette for konkurransedyktige bud. En kortere støtteperiode betyr derfor ikke lavere støttekostnader. En lengre støtteperiode er særlig viktig for SN II, da søkere byr på en kontrakt for støtte meget tidlig i prosjektutviklingen. Støttenivået må inflasjonsjusteres uavhengig av valg av referanseperiode.

- **Forslaget om at den tosidige differansekontrakten omfatter 1400 MW.**

Konsortiet støtter forslaget om at den tosidige differansekontrakten omfatter 1400 MW.

- **Hvor høyt taket for det totale støttenivået under differansekontrakter bør settes, og ev. konsekvenser dersom dette taket settes for lavt.**

Det bør ikke settes et tak. Om et eventuelt tak settes for lavt kan det øke kostnadene for staten ved at utvikler må sikre finansiering for et prosjekt som har en uforutsigbar og mulig lengre

SØRLIGE NORDSJØ 2

markedeksponering. Resultatet er mindre konkurransedyktige bud. Om det må settes et tak er konsortiet enig med rådgiverne om at det bør baseres på pristaket (0.78NOK/KWh) og et estimat om veldig lave priser.

- **Andre forhold som høringsinstansene mener at det er viktig at hensyntas i de detaljerte støttereglene (f.eks. inflasjonsjustering).**

Støtten bør inflasjonsjusteres fra tildelingsdato av område og kontrakt for støtte. Den norske konsumprisindeksen kan brukes som justeringsmekanisme siden denne er ukomplisert og velkjent.

- **Hvordan en toveis differansekontrakt bør settes opp for i størst mulig grad legge til rette for samfunnsøkonomisk lønnsom kraftproduksjon.**

Støtte bør ikke utbetales i perioder med negative priser. Dette bidrar dessuten til lavere realisert strikepriser i auksjonen.

Grunnet usikkerhet i volum og plassering av fremtidige lisenstildelinger i SN II området vil konsortiet også understreke behovet for en kompensasjonsmekanisme for utvikler som følge av vaketap forårsaket av nye prosjekter på SN II. Dette vil gi et mer rettferdig grunnlag inn i auksjonen da konsortiene kan legge samme forutsetninger for fremtidige tap til grunn, og vil kunne gi lavere støttenivå ved at utviklere ikke regner inn fremtidige tap i sine produksjonsestimater. Det vil da også kun være reelle fremtidige tap som regnes inn i støtten, og ikke antagelser om volumer fra hver enkelt utvikler ved budtidspunkt.

Utvikler bør ha muligheten til å trekke seg fra differansekontrakten når som helst uten at dette medfører straffetiltak.

4. Auksjonsmodell

- **Innspill til den foreslåtte kombinasjonsauksjonen.**

Konsortiets primærposisjon er at SN II ikke bør tildeles gjennom en rent monetær auksjon. Kvalitative kriterier bør spille en vesentlig rolle i selve konkurransen. Kvalitative kriterier vil tilrettelegge for videreutvikling av norsk industri ved at søkere må vektlegge faktorer i tillegg til pris i selve konkurransen, i motsetning til kun prekvalifiseringskriterier som kommer under stort press av en påfølgende auksjon. Kvalitative kriterier brukes i økende grad i tildelingsmodeller i Europa for å tilrettelegge for politiske målsetninger om industriutvikling. Norges havvindsatsing kommer bakpå og leverandørindustrien blir vanskeligere stilt enn konkurrenter i andre markeder om man velger bort kvalitative kriterier i selve konkurransen. Konsortiet anbefaler derfor en tildelingsmodell basert på en kombinasjon av pris og kvalitative kriterier for framtidige tildelinger i havvind, hvor de kvalitative kriteriene vektet tungt.

Til tross for synspunktene ovenfor (en preferanse for et sterk kvalitativt element), om departementet likevel velger en ren monetær auksjon for SN II, anbefaler konsortiet at departementet tar i bruk åpne budrunder, en anerkjent og velprøvd auksjonsmodell, og velger bort kombinasjonsmodellen siden den medfører økt risiko for både prosjektleveranse og målsetningene ved havvindsatsingen.

En fordel med åpne budrunder er hvordan det motvirker spekulativ budgivning gjennom at budgivere kan tilpasse seg konkurrenter gjennom hele prosessen. Departementets forslag om et lukket bud i auksjonens slutfase inviterer til spekulativ budgivning fra finalistene. Sett fra et auksjonsteoretisk

SØRLIGE NORDSJØ 2

perspektiv vil et lukket bud gi et mer gunstig utfall for staten enn budrunde *kun* i tilfelle en av finalistene er villig til å by mye lavere enn konkurrenten. Konsortiet anser dette som usannsynlig om begge prosjektene er lønnsomme og ikke spekulative. De to laveste budene er høyst sannsynlig ganske like siden bunnfast havvind er moden teknologi. Lukket bud er derfor bare hensiktsmessig i en situasjon preget av spekulasjon. Dette skaper høyere risiko for prosjektleveranse og mindre sannsynlighet for industriutvikling.

Sannsynligheten for at finalistene vil by lavere gjennom å reforhandle forpliktende avtaler med leverandører er meget lav, da budgiveren får motsatt incentiv. Incentivet til spekulasjon øker sannsynligheten markant for at den vinnende budgiveren i kombinasjonsmodellen avviker fra planer og avtaler beskrevet i prekvalifiseringssøknaden for å kunne by mye lavere enn den andre, siden en spekulativ budgiver må basere seg på overoptimistiske framtidsutsikter sammenliknet med samtlige konkurrenter. Kombinasjonsmodellen vil dermed gi risiko for at andre politiske målsetninger i havvindsatsingen ikke realiseres.

Åpne budrunder er en velprøvd modell i USA og kan lett tas i bruk også for framtidige auksjoner der flere områder auksjoneres samtidig, i motsetning til kombinasjonsmodellen. Sistnevnte har aldri blitt brukt i havvind. Det er heller ikke ukjent i havvindindustrien at nye auksjonsmodeller med for sterkt fokus på pris på bekostning av prosjektleveranse tvinger fram store endringer i design som følge av spekulativ budgivning, som skjedde så nylig som 2021 i Japans første auksjon. Der ble hele havvindsatsingen forsinket med ett år som følge av første tildeling, siden hele auksjonsmodellen måtte restruktureres og neste runde utsettes etter sterk kritikk fra industrien og lokalsamfunn.

Et lukket bud vil kreve tid mellom budrunden og fristen, siden budgivning involverer komplisert finansiell modellering og innarbeiding av læring fra budrunden. Dette kan lede til forsinkelser i hele konsesjonsprosessen, særlig med tanke på forberedelser for undersøkelser som må begynne i 2023 for å unngå opp til et års forsinkelse i 2024.

Konsortiet anbefaler på dette grunnlaget at departementet avholder en åpen budrunde for tildelingen om en rent monetær auksjon må gjennomføres. Disse problemene kan dog best og enklest løses ved å inkludere kvalitative kriterier i selve tildelingen. Konsortiet anbefaler derfor en tildeling basert på en kombinasjon av pris og kvalitative kriterier, et format som bedre tilrettelegger for industriutvikling og som sikrer at prosjektet faktisk gjennomføres.

- **Forhold som høringsinstansene mener at det er viktig at hensyntas i de detaljerte auksjonsreglene.**

Budgivere må få mulighet til å legge inn exit-bud. Tiden mellom budrundene må også opplyses om. Om kombinasjonsmodellen likevel velges, må tidsperioden mellom budrunden og lukket bud annonseres ved utlysningstidspunktet, siden budgivere vil trenge betydelig forberedelsestid.

B. Andre forhold

Undersøkelser

Konsortiet anbefaler at myndighetene starter fugleundersøkelsene tidlig for å opprettholde tidslinjen. Vinnende budgiver kan stå for kostnadene.

SØRLIGE NORDSJØ 2

Framtidige tildelinger

Avslutningsvis vil konsortiet understreke behovet med fortgang i forberedelse og tildeling av flere områder for å bygge en troverdig portefølje med prosjekter, inkludert avklaringer om tilknytninger til andre markeder i Europa slik at Norge kan ta en ledende rolle i utbyggingen av et Nordsjønett.

Sebastian Bringsværd
Aker Offshore Wind

Alessandro Antonioli
bp

David Flood
Statkraft